

ЗМІНИ У ФІНАНСОВІЙ ЗВІТНОСТІ У ПРОЦЕСІ ПЕРЕХОДУ ДО МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Анотація. Розглянуто окремі особливості організації та методології складання фінансової звітності, що обумовлені прийняттям першого національного стандарту бухгалтерського обліку. Висвітлено проблеми, які стосуються методики заповнення фінансової звітності у процесі переходу до міжнародних стандартів.

Аннотация. Рассмотрены отдельные особенности организации и методологии составления финансовой отчетности, которые обусловлены принятием первого национального стандарта бухгалтерского учета. Освещены проблемы, которые касаются методики заполнения финансовой отчетности в процессе перехода к международным стандартам.

Annotation. Specific features of the organization and methodology of drawing up financial statements resulting from the adoption of the first national accounting standard have been discussed. The problems relating to methods of filling financial statements during the transition to international standards have been elucidated.

Ключеві слова: фінансова звітність, міжнародні стандарти, трансформація фінансової звітності.

Ринкові відносини в економіці України потребують удосконалення системи бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Складання та подання фінансової звітності забезпечуються належною організацією бухгалтерського обліку на підприємстві.

Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність", а також національні стандарти бухгалтерського обліку залишають багато відкритих питань для бухгалтерів, а це спонукає керуватися виключно власною професійною думкою, використовувати облікові дані для планування та контролю за діяльністю підприємства. Щоб полегшити роботу бухгалтера під час заповнення річної фінансової звітності й допомогти бажаним у вивченні методики її заповнення, доцільно спростити саму методику складання звітності, у чому й полягає мета проведеного автором дослідження.

Метою статті є визначення основних аспектів нововведень у порядку складання і подання фінансових звітів та встановлення переваг і недоліків таких змін.

Об'єктом дослідження є звіт про фінансові результати.

Предметом дослідження є порядок заповнення звіту про фінансові результати за Міжнародними стандартами фінансової звітності (МСФЗ).

Кінцевим результатом облікового процесу є складання звітності, а саме фінансової, що забезпечує інформаційні потреби користувачів нею [1]. Проблеми розробки методології складання фінансової звітності за міжнародними стандартами досліджували в своїх працях такі вчені, як: Ф. Бутинець, С. Голов, С. Малик, М. Огічук, О. Яворська та інші, але ще багато даних проблем потребують подальшого розгляду.

Основне завдання звітності полягає у наданні інформації про фінансовий стан і результати діяльності підприємства в цілому, пошуці резервів подальшого розвитку і вдосконалення його діяльності. Звітна інформація допомагає залучати додатковий капітал і виконувати функції моніторингу й контролю за діяльністю підприємства. Такі інформаційні потреби мають задовольняти форми фінансової звітності, встановлені на законодавчому рівні, а саме: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та Примітки до фінансової звітності.

В Україні триває реформування системи бухгалтерського обліку, спрямоване на уніфікацію з МСФЗ. Уже з 2012 року публічні акціонерні товариства, банки та страховики складали фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами. [2]

Лібералізаційний перехід підприємств на Міжнародні стандарти фінансової звітності не є останнім нововведенням регулювання системи бухгалтерського обліку в Україні. Так, відповідно до нового Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" (далі Н П (С) БО) [3], затверджено нові форми фінансової звітності, які застосовуються юридичними особами всіх форм власності (крім банків та бюджетних установ), що зобов'язані подавати фінансову звітність згідно з законодавством починаючи зі звітності за I-ий квартал 2013 року. Одночасно з набуттям чинності даного стандарту відмінено дію П (С) БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", П (С) БО 2 "Баланс", П (С) БО 3 "Звіт про фінансові результати", П (С) БО 4 "Звіт про рух грошових коштів" та П (С) БО 5 "Звіт про власний капітал". Нововведення щодо фінансової звітності спрямовані на переорієнтацію бухгалтерського обліку із забезпечення вирішення фіскальних потреб на надання відомостей про суб'єкта господарювання з одночасним зниженням інформативності звітних даних.

Перехід до МСФЗ передбачає такі нововведення:

- 1) заміна для всіх форм фінансової звітності трирівневого кодування рядків на чотирирівневе;
- 2) надання підприємствам вибору форми Звіту про рух грошових коштів (за прямим або непрямим методом);

3) вимога щодо обов'язковості надання разом із пакетом річної фінансової звітності Звіту про власний капітал за попередній період (рік) [2].

У новому НП(С)БО 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності" відсутні вказівки щодо заповнення рядків нових форм фінансової звітності, тому на практиці бухгалтери продовжують застосовувати вимоги НП(С)БО, що втратили чинність. Відсутність методичних вказівок щодо заповнення окремих рядків показників фінансових звітів створює нові проблеми та призводить до методичної неузгодженості бухгалтерського обліку.

Загалом склад фінансової звітності не змінився. Однак структура цих звітів та назви для перших двох форм змінились. У новій фінансовій звітності статті збільшились, однак на розсуд підприємства додаткові статті, передбачені додатком 3 до національного стандарту, можна подавати у звітності за умови, що вони є істотними й оцінка статті може бути визначена достовірно.

Щодо Балансу, то він отримав іншу назву, яка визначає його суть – Звіт про фінансовий стан. Кількість розділів в активі Балансу скоротилась: витрати майбутніх періодів з окремого розділу стали статтею у складі "Оборотних активів". Виробничі запаси, незавершене виробництво, готову продукцію та товари можна показувати у звітності узагальнено в одному рядку як запаси, або окремо, використовуючи додаткові статті. Відображення у звітності дебіторської заборгованості також зазнало змін. Якщо дебіторська заборгованість із нарахованих доходів та із внутрішніх розрахунків може бути відображена у додаткових статтях, то нарахований резерв сумнівних боргів у звітності не показується: дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги відображається вже за мінусом цього резерву. Грошові кошти відображаються загальною сумою без поділу на валюти; лише у додаткових статтях ці кошти можна розділити на готівкові та безготівкові.

З усіх складових власного капіталу найбільших змін у відображенні в Балансі зазнав додатковий капітал. Як і раніше, його складові показують у двох статтях, однак тепер в окрему статтю виділено суми дооцінки необоротних активів і фінансових інструментів як капітал у дооцінках. Статті другого та третього розділів пасиву Балансу об'єднано в один розділ під назвою "Довгострокові зобов'язання і забезпечення". При цьому забезпечення тепер можуть ще відображатись й у складі поточних забезпечень. У третьому розділі "Поточні зобов'язання та забезпечення", крім вже зазначеної статті "Поточні забезпечення", додано статтю "Доходи майбутніх періодів", яка була окремим розділом. Натомість окремим розділом стали "Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття".

Звіт про фінансові результати отримав назву "Звіт про сукупний дохід". Разом із назвою у структуру звіту введено однойменний розділ "Сукупний дохід", у якому відображають зміни у власному капіталі протягом звітного періоду внаслідок господарських операцій та інших подій (за винятком змін капіталу за рахунок операцій з власниками).

У Звіті про рух грошових коштів наведено дані про рух грошових коштів протягом звітного періоду внаслідок операційної, інвестиційної та фінансової діяльності. Під час складання фінансової звітності підприємства можуть обрати спосіб складання звіту про рух грошових коштів за прямим або непрямым методом із застосуванням відповідної форми звіту. В Наказі про облікову політику необхідно передбачити, за якою формою буде складатися цей звіт.

У Звіті про власний капітал розкривається інформація про зміни у складі власного капіталу підприємства протягом звітного періоду. У його графах, призначених для наведення складових власного капіталу, зазначаються показники, які наведені у розділі "Власний капітал" балансу. Водночас додаткові рядки, якими можна деталізувати складові власного капіталу в Балансі, зокрема емісійний дохід та накопичені курсові різниці, відобразити у Звіті про власний капітал уже неможливо. Щодо змін у власному капіталі, то їх кількість скоротилась: у частині додаткового капіталу – переоцінка необоротних активів показується узагальнено як інший сукупний дохід, а списання невідшкодованих збитків та безкоштовно отриманих активів відображаються у складі інших змін.

Структуру та форму приміток до річної фінансової звітності НП(С)БО "Загальні вимоги до фінансової звітності" не регулює [4].

У цілому, аналізуючи нововведення, які внесені до форми Звіту про фінансовий стан, визначено згортання статей фінансової звітності, що зменшує її аналітичність для користувачів у процесі прийняття рішень. У зв'язку з цим поступово втрачається корисність інформації, що надає фінансова звітність для користувачів, які мають доступ виключно до них, оскільки лише фінансова звітність підприємства не є комерційною таємницею відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні".

Запровадження МСФЗ в Україні супроводжується труднощами організаційного, фінансового та кадрового характеру. Однак існує багато переваг складання фінансової звітності за міжнародними стандартами.

По-перше, такий перехід гарантує надання чіткої та уніфікованої інформації про фінансовий стан підприємства, установи, організації для широкого кола учасників ринку, у тому числі й закордонних, що дасть можливість українським компаніям вийти на міжнародну арену, і таким чином розширити коло інвесторів.

По-друге, впровадження МСФЗ буде сприяти вдосконаленню внутрішньої системи управління компанією за рахунок використання єдиних методологічних засад обліку з метою управління фінансово-господарською діяльністю. Це також дасть можливість підвищити конкурентоспроможність компанії за рахунок забезпечення достовірною інформацією зацікавлених користувачів звітності.

По-третє, використання МСФЗ знизить обсяг часу, необхідний для складання звітів [5].

Таким чином, перехід на складання фінансової звітності за міжнародними стандартами дасть можливість українським підприємствам бути зрозумілими для європейських структур, а саме так перед компаніями відкриються перспективи заохочення капіталу і виходу на міжнародні ринки.

Наук. керівн. Пилипенко С. М.

Література: 1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України № 996-ХІV від 16.07.1999 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/law/show/996-14.2>. Борисейко Ю. В. Нові форми фінансової звітності: переваги та / Ю. В. Борисейко // Вісник ЖДТУ. – 2013. – № 1 (63) – С. 39–41. 3. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності", затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 07.02.2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

http://www.minform.gov.ua/control/uk/publish/article/main?art_id=366860&cat_id=285157. – Назва з екрану. 4. Воськало В. І. Зміни у фінансовій звітності: підвищення якості та гармонізація із міжнародними стандартами // І. В. Воськало // Науковий вісник НЛТУ України. – 2013. – № 10. – С. 175–180. 5. Некрасова Н. С. Проблеми та перспективи впровадження нових форм фінансової звітності [Електронний ресурс] / Н. С. Некрасова. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2013/Economics/7_135188.doc.htm. – Назва з екрану.